Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 24.09.1971, sp. zn. 4 Cz 8/71, ECLI:CZ:NS:1971:4.CZ.8.1971.1

Číslo: 28/1973

Právní věta: Také v případě odpovědnosti za škodu způsobenou provozem dopravního prostředku, byla-li škoda způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu, lze použít ustanovení § 441 o. z. V souvislosti s ustanovením § 427 odst. 1 a § 428 o. z. nepůjde tu o výlučné zavinění poškozeného, nýbrž jen o jednu z příčin škody vyvolané zvláštní povahou provozu. Povinnosti uložené uživatelům objektů v okolí dráhy (§ 7 odst. 3 vyhlášky č. 52/1964 Sb.) jsou stanoveny bez ohledu na to, o jaký objekt a o jakého uživatele jde a jakým způsobem se těchto objektů užívá.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 24.09.1971

Spisová značka: 4 Cz 8/71

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Náhrada škody, Odpovědnost za škodu způsobenou provozem motorových prostředků, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6
§ 120 40/1964 Sb. § 415 51/1964 Sb. § 29 52/1964 Sb. § 7

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 28/1973 sb. rozh.

Také v případě odpovědnosti za škodu způsobenou provozem dopravního prostředku, byla-li škoda způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu, lze použít ustanovení § 441 o. z. V souvislosti s ustanovením § 427 odst. 1 a § 428 o. z. nepůjde tu o výlučné zavinění poškozeného, nýbrž jen o jednu z příčin škody vyvolané zvláštní povahou provozu.

Povinnosti uložené uživatelům objektů v okolí dráhy (§ 7 odst. 3 vyhlášky č. 52/1964 Sb.) jsou stanoveny bez ohledu na to, o jaký objekt a o jakého uživatele jde a jakým způsobem se těchto objektů užívá.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 24. 9. 1971, 4 Cz 8/71)

Žalující státní pojišťovna vyplatila dne 11. 10. 1967 Jednotnému zemědělskému družstvu v M. částku

11 282 Kčs jako náhradu škody, jež mu vznikla dne 30. 7. 1967 při požáru posečeného obilí na pozemku ležícím podél železniční tratě. Požár vznikl od jisker projíždějící parní lokomotivy žalované dráhy ČSD, která za tuto škodu odpovídá. Pohledávka poškozeného přešla na žalobkyni, která se žalobou domáhala zaplacení náhrady vyplacené za škodu vzniklou při požáru.

Okresní soud v Kutné Hoře žalobě vyhověl. Vzal za prokázáno, že JZD v M. nemělo možnost sklízet obilí jinak než dvoufázově. Na sklizené ploše byl v obilí podsev jetele, takže družstvo nebylo povinno vyorat ochranný pruh. Družstvo provádělo sklizeň tak, že za kombajnem provádějícím výmlat byl nasazen stroj ke sklizni pokosené slámy. Družstvo se postaralo i o požární hlídky. Neporušilo tedy ustanovení § 7 vyhlášky č. 52/1964 Sb. a učinilo všechna opatření, aby vzniku požáru zabránilo.

Krajský soud v Praze změnil rozsudek soudu prvního stupně a žalobu zamítl. Podle jeho názoru bylo JZD v M. povinno volit jiný způsob sklizně, který by mu umožňoval odstranit z ochranného pásma posekané obilí. Neučinilo-li tak, porušilo povinnost uloženou mu v ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky č. 52/1964 Sb. Škoda byla způsobena výlučně jeho vinou, když bylo zjištěno, že posečené obilí nechalo na řádcích ležet v ochranném pásmu několik dní.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem ČSR, tak, že rozsudkem soudu druhého stupně byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 427 odst. 1 o. z. odpovídají organizace provádějící dopravu za škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu. Své odpovědnosti se nemohou zprostit, byla-li škoda způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu. To vyplývá z ustanovení § 427 odst. 1 o. z. i § 428, věta prvá, o. z., podle nichž tu jde o odpovědnost objektivní. Nepřichází v úvahu ani ustanovení § 428, věta druhá, o. z. Toto ustanovení se vztahuje pouze na případy škod, které nemají původ v provozu. Plyne to nejen ze slova „jinak“, kterým je zmíněná věta uvedena, ale i ze srovnání ustanovení § 427 odst. 1 o. z. s ustanovením § 428 o. z. Zatím co v ustanovení § 427 odst. 1 o. z. je uváděna škoda vyvolaná zvláštní povahou provozu, v ustanovení § 428 o. z. jde o škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v provozu; tento odlišný pojem má na zřeteli okolnosti, které souvisejí s organizací, řízením a uskutečňováním provozu a jsou v příčinné souvislosti se škodou (srov. i rozhodnutí uveřejněné pod č. 80/1970 Sbírky soudních rozhodnutí).

Poněvadž podle zjištění soudů obou stupňů vznikla škoda požárem vyvolaným jiskřením lokomotivy, tedy byla způsobena okolností, která má svůj původ v provozu, nepřichází v úvahu výlučně zavinění poškozeného. Porušil proto soud druhého stupně zákon v ustanoveních § 427 odst. 1 a § 428 o. z., když dospěl k závěru, že škoda byla způsobena výlučně protiprávním jednáním poškozeného JZD, které v rozporu s ustanovením § 7 odst. 3 vyhlášky č. 52/1964 Sb. nechalo posečené obilí v ochranném pásmu. Tato okolnost však může zakládat jen spoluzavinění poškozeného podle ustanovení § 441 o. z. Z té skutečnosti, že občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb.) nemá ustanovení, které by upravovalo zavinění poškozeného jako zvláštní důvod zbavení se odpovědnosti za škody způsobené provozem dopravních prostředků, nelze vyvozovat, že by zavinění poškozeného nemohlo vůbec přicházet v úvahu. Ustanovení § 441 o. z. má obecnou povahu a platí i v těchto případech. Je třeba je ovšem vykládat v souvislosti s ustanovením § 427 odst. 1 a § 428 o. z. tak, že tu nemůže jít o výlučné zavinění poškozeného, nýbrž jen o jednu z příčin škody vyvolané zvláštní povahou dopravního prostředku. Z tohoto hlediska se však soud druhého stupně věcí nezabýval. Pro posouzení zavinění poškozeného nebyly proto dosud objasněny rozhodné skutečnosti.

Soud druhého stupně, který vycházel z jiného právního názoru, nezjišťoval skutečnosti potřebné pro rozhodnutí a porušil tak zákon v ustanoveních § 6 a § 120 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 427 odst. 1, § 428 a § 441 o. z.

Jestliže právní předpis, v projednávaném případě šlo o ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky č. 52/1964 Sb., vydané na základě zmocnění uvedeného v ustanovení § 29 zákona č. 51/1964 Sb., ukládá konkrétní povinnosti uživatelům objektů v okolí dráhy, pak je třeba tyto povinnosti dodržovat bez ohledu na to, o jaký objekt jde, o jakého uživatele jde a jakým způsobem se těchto objektů užívá, aniž je třeba se dovolávat obecného ustanovení § 415 o. z.